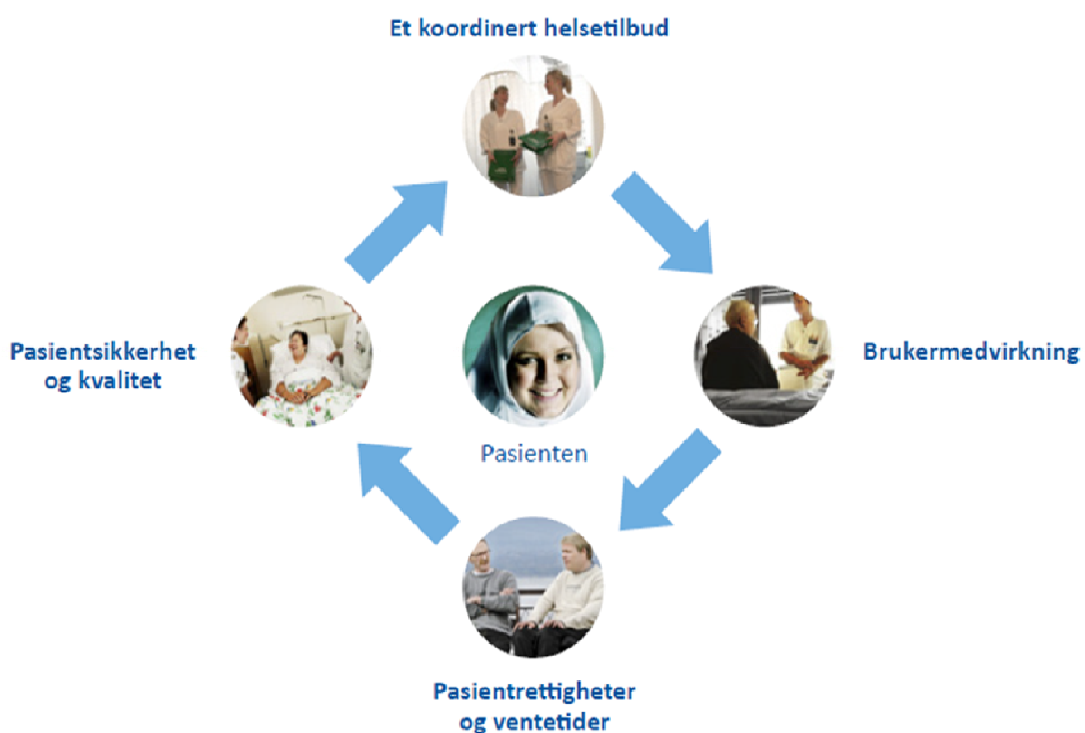

Veileder for brukerutvalg for private leverandører av helsetjenester med avtale med Helse Sør-Øst RHF

Forord

Brukerutvalg er et viktig organ for å sikre brukermedvirkning i helsetjenesten, så også i Helse Sør-Øst RHF, helseforetakene og de private leverandørene av helsetjenester med avtale med Helse Sør-Øst RHF.

Føringer om brukermedvirkning på systemnivå er innarbeidet i avtaler mellom Helse Sør-Øst RHF og de private virksomhetene. Denne medvirkningen har i dag mange ulike former. For å bidra til utvikling av god og likeartet medvirkning har brukerutvalget for Helse Sør-Øst RHF utarbeidet en veileder for brukerutvalg for private leverandører av helsetjenester.

Veilederen har rådgivende status og kan tilpasses ulike modeller for eierskap, virksomhetenes størrelse, virksomhetsområdet og dets tradisjoner.

Brukerutvalget for Helse Sør-Øst RHF håper veilederen vil være nyttig for private virksomheter med avtale med Helse Sør-Øst RHF når de skal utforme egne system for brukermedvirkning.

Øistein Winje
Leder brukerutvalget
Helse Sør-Øst RHF

Innholdsfortegnelse

1.	Om veilederen	4
2.	Forslag til mandat for brukerutvalg hos private avtaleparter.....	4
3.	Bakgrunn	5
4.	Kriterier	5
5.	Funksjonsperiode	5
6.	Nominasjon og oppnevning.....	6
7.	Konstituering	6
8.	Arbeidsform og administrasjon.....	6
9.	Forpliktelser	6
10.	Kompetanse	7
11.	Habilitet og konfidensialitet.....	7
12.	Økonomi	7

Forkortelser anvendt i dette dokumentet:

FFO	Funksjonshemmedes fellesorganisasjon
MBO	Modulbasert brukeropplæringsprogram, SAFO og FFO i helseregion sør-øst.
RHF	Regionalt helseforetak
SAFO	Samarbeidsforum av funksjonshemmedes organisasjoner

1. Om veilederen

Veilederen for brukerutvalg for private leverandører av helsetjenester med avtaler¹ med Helse Sør-Øst RHF, er utarbeidet av brukerutvalget for Helse Sør-Øst RHF (det regionale brukerutvalget) i samarbeid med representanter for Helse Sør-Øst RHF.

Den inneholder:

- forslag til mandat for brukerutvalg
- råd om nominering, oppnevning og konstituering
- råd om arbeidsform og administrasjon, habilitet og konfidensialitet

Veilederen bygger på vedtatte mandat i regionalt helseforetak og helseforetak, og erfaringer fra det regionale helseforetaket.

Det regionale brukerutvalget har som sitt formål bl.a. å bidra til god medvirkning for pasienter, pårørende og deres organisasjoner. Brukerutvalg i helseforetakene og hos private leverandører er viktige virkemidler for god medvirkning.

I lys av de betydelige forskjellene mellom virksomhetene, bl.a. i størrelse, organisering, tradisjoner for medvirkning, virksomhetsområde og modeller for eierskap, så kan det være behov for tilpasninger.

Forslaget til mandat bør etter brukerutvalgets anbefaling tjene som et minstekrav.

2. Forslag til mandat for brukerutvalg hos private avtaleparter

Det regionale brukerutvalgets anbefaling er at brukerutvalgets mandat vedtas i virksomhetens styre. Dette skal sikre god forankring og felles forståelse av mandatet, og derved for brukerutvalgets rolle.

Brukerutvalgets rolle er å være:

- et rådgivende organ for virksomheten i saker som angår tilbudet til pasienter og pårørende
- et forum for tilbakemelding fra pasienter og pårørende
- et samarbeidsforum mellom virksomheten og relevante brukerorganisasjoner

Brukerutvalgets formål er å:

- arbeide for gode, likeverdige og kunnskapsbaserte helsetjenester og pasientforløp, uavhengig av alder, kjønn, bosted, etnisk opprinnelse, sosial status, sykdom/diagnose og funksjonshemming
- bidra til god medvirkning fra pasienter, pårørende og deres organisasjoner og at

¹ Heretter kaldt virksomheten.

- brukerkompetansen blir benyttet som grunnlag for planlegging, gjennomføring og evaluering av tjenestene.
- Bidra til god samhandling mellom tjenesteyterne

Brukerutvalgets oppgaver er å:

- fremme saker av betydning for pasienter og pårørende
- bidra med innspill til forbedrings- og omstillingsprosesser, og i øvrige saker som angår tjenestetilbudet
- bidra til utvikling og evaluering av pasient- og brukererfaringsundersøkelser
- arbeide for god kontakt mellom det regionale brukerutvalget og brukerutvalgene hos den enkelte leverandør

Brukerutvalgets leder og nestleder bør gis anledning til å delta og fremføre sine synspunkter i styrets møter i saker som angår tjenestetilbudet.

3. Bakgrunn

I lovgrunnlag, anskaffelsesdokument og avtaler er det lagt til grunn at det skal etableres gode systemer for brukervedvirkning:

- [Lov om pasient- og brukerretehtigheter](#) (01.07.2001) lovfester den enkelte pasient og brukers rett til medvirkning og informasjon i forbindelse med gjennomføring av helse- og omsorgstjenester, dvs. medvirkning på individnivå
- avtalen mellom leverandør og Helse Sør-Øst RHF samt [13 prinsipper for brukervedvirkning i Helse Sør-Øst](#) gir føringer om brukervedvirkning på system- og tjenestenivå

4. Kriterier

Brukerutvalget skal representere pasienter og pårørende innenfor leverandørens virksomhetsområde. Utvalget anbefales å ha oddetalls antall medlemmer, minst tre, avhengig av institusjonenes størrelse. Disse er foreslått fra relevante organisasjoner og er personlig og formelt oppnevnt av virksomhetens styre, på bakgrunn av sine erfaringer, kompetanse og organisasjonstilknytning.

Kriterier for sammensetning av brukerutvalg forventes vedtatt av virksomhetens styre.

Følgende prinsipp bør ligge til grunn for virksomhetens kriterier for sammensetning av brukerutvalg:

- medlemmer i brukerutvalget skal selv ha relevant erfaring som pasient og/eller pårørende innenfor leverandørens virksomhetsområde
- sammensetningen av brukerutvalget må gjenspeile bredden i avtalt virksomhetsområde
- alminnelige prinsipper for representasjon når det gjelder alder, kjønn, geografi og etnisitet tilstrebes ivaretatt i utvalgets sammensetning

5. Funksjonsperiode

Brukerutvalgets funksjonsperiode er to år. Medlemmer kan oppnevnes for flere perioder, dersom de foreslås fra egne organisasjoner, men ikke sammenhengende for flere enn tre perioder.

6. Nominasjon og oppnevning

Forslag til kandidater bør innhentes fra relevante organisasjoner innen virksomhetsområdet. Dette bør gjøres gjennom paraplyorganisasjonene FFO og SAFO og eller andre relevante brukerorganisasjoner. I oppnevningsprosessen anbefales dialog mellom virksomheten og organisasjonene som foreslår kandidatene, for å sikre den ønskede bredde og at det er kandidater til å fylle lederrollen. Ved nominasjon og oppnevning forventes det at både hensynet til fornyelse og kontinuitet ivaretas.

Vararepresentasjon anbefales ikke, men ved fravær over 6 måneder bør det oppnevnes nytt medlem. Henvendelse bør rettes til den organisasjonen som den aktuelle representanten tilhører. Tilsvarende gjelder hvis et medlem trekker seg i perioden.

7. Konstituering

Brukerutvalget konstitueres seg selv ved å velge leder og nestleder. Jf punkt 6.

8. Arbeidsform og administrasjon

Følgende arbeidsform anbefales:

- brukerutvalgets møter ledes av brukerutvalgets leder, eller dennes stedfortreder
- leverandøren sørger for sekretærfunksjon og at sakene blir tilstrekkelig opplyst for behandling i brukerutvalget
- brukerutvalget bør ha minst fire møter i året
- administrasjonen, utvalgets leder og øvrige medlemmer kan foreslå saker til utvalget
- leverandøren møter i brukerutvalget med representant fra ledelsen med relevant kompetanse
- forslag til referat/protokoll godkjennes av utvalgets leder og publiseres på leverandørens nettside. Referat/protokoll godkjennes i brukerutvalgets påfølgende møte
- brukerutvalget forelegges brukererfaringsundersøkelser, samt avtalt rapportering fra virksomheten til Helse Sør-Øst RHF
- brukerutvalgets årsrapport bør inngå i eller legges som vedlegg til årsrapport som sendes Helse Sør-Øst RHF
- brukerutvalget bør evaluere sin virksomhet jevnlig
- brukerutvalget behandler ikke enkeltsaker (pasientsaker)

9. Forpliktelser

Brukerutvalgets medlemmer forplikter seg til å:

- prioritere utvalgets møter
- holde seg oppdatert innen leverandørens virksomhetsområde
- bidra til et godt samarbeid i brukerutvalget, med leverandøren, andre brukerutvalg og brukerorganisasjonene
- holde kontakt med egne organisasjoner og nettverk

10. Kompetanse

Alle medlemmer forutsettes ved oppnevning helst å ha kompetanse om brukermedvirkning på systemnivå, (jf MBO-programmet²). Medlemmer som ikke har slik kompetanse må forplikte seg til å skaffe seg dette. Videre forutsettes alle medlemmer å sørge for videreutvikling av egen kompetanse som brukerrepresentanter og bidra til erfaringsutveksling gjennom etablerte fora.

Leverandøren skal sørge for opplæring om virksomheten; hovedoppgaver, organisering, avtaler med Helse Sør-Øst RHF, jf [veileder for modul 2 i modulbasert opplæringsprogram \(MBO\)](#).

11. Habilitet og konfidensialitet

Følgende regler om habilitet og konfidensialitet gjelder:

- medlemmer i brukerutvalg hos privat leverandør med avtale med Helse Sør-Øst RHF skal ikke samtidig være involvert som brukerrepresentant i Helse Sør-Øst RHF eller underliggende virksomheter
- medlemmer i brukerutvalg skal ikke ha forretningsmessige interesser i avtalepartens virksomhet
- medlem i brukerutvalg skal ikke samtidig være ansatt i avtalepartens virksomhet eller Helse Sør-Øst RHF og underliggende virksomheter
- medlemmer i brukerutvalget skal ikke samtidig være medlem i brukerutvalg for andre avtaleparter
- medlemmet er selv ansvarlig for å fremlegge eventuell habilitetskonflikt for utvalget. I samsvar med prinsippene i forvaltningslovens § 8, annet ledd treffes avgjørelse av habilitetsspørsmål av brukerutvalget selv, uten at vedkommende medlem deltar
- brukerutvalgets medlemmer eller andre som eventuelt deltar i utvalgets behandling har taushetsplikt om de forhold som etter forvaltningslovens bestemmelser er taushetsbelagte, jf forvaltningslovens § 13 flg. Se vedlagte taushetserklæring. Utvalgets leder eller den som innkaller til møter, kan for øvrig pålegge taushetsplikt i saker hvor det er hjemlet i lov eller bestemmelser hjemlet i lov (jf vedlegg 2)
- i saker der det kan være tvil om i hvilken utstrekning opplysninger og dokumenter kan diskuteres fritt, skal brukerutvalget/medlemmet ta dette opp med avtaleparten
- brukerutvalgets medlemmer skal undertegne taushetserklæring (jf vedlegg 2)
- brukerutvalgets medlemmer skal følge alminnelige etiske regler i samfunnet

12. Økonomi

Reisegodtgjørelse, godtgjørelse for medgått tid og tapt arbeidsfortjeneste bør dekkes av virksomheten etter Statens satser, spesifisert i eget reglement fra Helse Sør-Øst RHF.

² Modulbasert opplæringsprogram

Vedlegg 1

Taushetserklæring

Taushetserklæring for brukerutvalgets representanter.

.....(institusjonens navn) er en privat institusjon som i utgangspunktet ikke er underlagt forvaltningsloven.(institusjonens navn) legger likevel til grunn at forvaltningslivens bestemmelser om habilitet og taushetsplik skal gjelde for brukerutvalgets virksomhet. Videre er det slik at enhver som utfører tjeneste eller arbeid som omfattes av spesialisthelsetjenesteloven har taushetsplikt etter forvaltningsloven (sphtjl. § 6-1).

Forvaltningslovens taushetspliktsregler gjelder for enhver som ”utfører tjeneste eller arbeid” for et forvaltningsorgan. Forvaltningslovens taushetspliktsregler vil derfor komme til anvendelse for brukerrepresentanters deltakelse i brukerutvalg m.v. for en privat virksomhet som utfører helsetjenester etter avtale med Helse Sør-Øst RHF.

Det følger av forvaltningsloven § 13 at ”enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det han i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om:

1. Noens personlige forhold, eller
2. Tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår.”

Jeg er oppmerksom på at taushetserklæringen også gjelder etter at jeg har sluttet i brukerutvalget. Jeg er kjent med at overtredelse av disse bestemmelsene kan medføre straffeansvar etter Straffelovens § 121.

I saker der det kan være tvil om i hvilken utstrekning opplysninger og dokumenter kan diskuteres fritt, skal brukerutvalget selv/medlemmet selv ta dette opp med oppdragsgiver.

Undertegnede forplikter seg til å overholde den lovbestemte taushetsplikten om forhold jeg blir kjent med i min tjeneste som brukerrepresentant i brukerutvalget.

Sted/dato

.....

Underskrift

.....